

Seurantatutkimus ammattillisen koulutuksen mielikuvista 2016

**FEEL
BA
CK**



Opetus- ja kulttuuriministeriö
Undervisnings- och kulturministeriet

Tutkimuksen tavoitteet ja toteutus

- Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Skills Finlandin teettämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää suhtautumista ja asenteita ammatilliseen koulutukseen.
- Tutkimus on seurantatutkimus vuosina 2006–2007 ja 2010 tehdyille vastaaville tutkimuksille.
- Tutkimuksen on tehnyt Feelback Oy helmi - toukokuussa 2016.
- Kohderyhmät: peruskoulun yhdeksäsluokkalaiset, ammatillisessa koulutuksessa tai lukiossa toista vuotta opiskelevat sekä yrityspäätäjät.
- Tutkimusmenetelminä tietokoneavusteinen puhelinhaastattelu (934 nuorta), Internet-kysely (101 yrityspäätäjää) ja kvalitatiivinen syvähaastattelu/parihaastattelu (52 kohderyhmiin kuuluvaa henkilöä).

Sisältö

Kvantitatiivinen tutkimus: ammatillisessa koulutuksessa olevat, lukiolaiset ja peruskoulun 9.-luokkalaiset (sivut 4–53)

Kvalitatiivinen tutkimus ammatillisen koulutuksen mielikuvista ja viestinnästä: ammatillisessa koulutuksessa olevat, peruskoulun 9.-luokkalaiset, oppilaanohjaajat ja työnantajat/yrityspäätäjät (sivut 54–69)

Kvantitatiivinen tutkimus: työnantajat/yrityspäätäjät (sivut 70–89)

Kvantitatiivinen tutkimus

Ammatillisessa koulutuksessa olevat, lukiolaiset ja peruskoulun 9.-luokkalaiset

Tutkimuksen toteutus

TOTEUTTAJA	Feelback Group Opetus- ja kulttuuriministeriön / Skills Finland ry:n toimeksiannosta helmi-maaliskuussa 2016. Tutkimus on seurantatutkimus vuosina 2006, 2010 ja 2013 tehdyille vastaaville tutkimuksille.
TAVOITE	Selvittää suhtautumista ja asenteita ammatilliseen koulutukseen sekä ajatuksia ammatillisen koulutuksen kehittämiseksi.
TUTKIMUSMENETELMÄ JA AJANKOHTA	Puhelinhaastattelu 25.2. - 22.3.2016
KOHDERYHMÄ JA HAASTATTELUMÄÄRÄ	1) Peruskoulun 9. luokkalaiset (N=300) 2) Ammatillisessa koulutuksessa toista vuotta opisk. (N=300), 3) Lukiossa toista vuotta opiskelevat (N=303) 4) Kahta tutkintoa yhtä aikaa opiskelevat nuoret (N=31)
KOHDERYHMÄPOIMINTA	Väestötietojärjestelmästä (VTJ) hankittiin kohderyhmistä riittävät otokset (1998 ja 2000 syntyneet nuoret), ja tutkimusotos kiintiöitiin sukupuolen ja asuinalueen mukaan valtakunnallisesti edustavaksi.

Keskeisimmät muutokset vuodesta 2013

- **Asenteet opiskelua kohtaan ovat entistä positiivisempia.** Opiskelun tärkeys tulevaisuuden kannalta tiedostetaan vahvasti ja opinnoissa menestymistä pidetään tärkeänä. Useimpien vanhemmat ovat kiinnostuneita lastensa opintomenestyksestä. Ammatillisessa koulutuksessa olevat pitävät opiskelua kiinnostavampana ja mukavampana kuin lukiolaiset ja 9. luokkalaiset.
- **9. luokkalaisten kiinnostus ammatillista koulutusta ja kaksoistutkintoa kohtaan on vähentynyt.** Ammatillisessa koulutuksessa olevat ovat jonkin verran kiinnostuneempia lukiosta kuin vielä kolme vuotta sitten. Kymppiluokka kiinnostaa entistää harvempaa.
- **Lukiolaiset ovat harkinneet lukion lisäksi muita koulutusvaihtoehtoja hieman useammin kuin vuonna 2013 (34%→40%).** Enemmistö tekee päätöksen **lukion ja ammatillisen koulutuksen välillä. Lukiolaisten kiinnostuksen hiipuminen ammatillista koulutusta kohtaan on pysähtynyt.** Kiinnostus kaksoistutkintoa kohtaan on hienoisessa kasvussa.
- **Sosiaali- ja terveystieteiden kasvattaa suosiotaan ammatillisessa koulutuksessa olevien keskuudessa (14%→21%).** Ammatilliseen koulutukseen hakeutuneiden kiinnostus lukiota kohtaan vaihtoehtoisena koulutuspaikkana on hivenen lisääntynyt viimeisen kuuden vuoden aikana, mutta ei ole vielä samalla tasolla kuin vuonna 2006.
- **Lukiolaisten ja ammatillisessa koulutuksessa olevien tyytyväisyys opiskelupaikkaansa on edelleen hienoisessa nousussa.**
- Ammatillisessa koulutuksessa olevista aiempaa harvempi (52%→45%) aikoo mennä suoraan töihin nykyisten opintojen jälkeen. Lukiolaisten keskuudessa korkeakoulu- ja yliopisto-opinnot houkuttelevat aiempaa enemmän, toisaalta myös välivuoden pitäminen.
- Tekniikan ja liikenteen alan opinnot ovat hieman menettäneet vetovoimaansa ammattikouluun aikovien 9. luokkalaisten keskuudessa. Liiketalous ja yhteiskuntatieteet ovat sen sijaan suosittumia kuin vuonna 2013.

Opiskelupaikan valintakriteerit

Ammatillisessa koulutuksessa toista vuotta opiskelevat

TÄRKEIMMÄT/VÄHITEN TÄRKEÄT VALINTAKRITEERIT

- **Ammatillisen koulutuksessa olevilla** opiskelupaikan valinnassa painavat eniten:
 - Alan kiinnostavuus
 - Työllistyvyys
 - Oma kunnianhimo/menestys halu
 - Halu saada hyväpalkkainen työ ja päästä nopeasti töihin.
- Vähiten merkitystä on:
 - Kavereiden/opon/vanhempien mielipiteellä
 - Koulutusajan pituudella.

MUUTOKSET VUODESTA 2013

- **Valintakriteerien tärkeydessä ei ole tapahtunut suuria muutoksia.** Vuoteen 2013 verrattuna oma kunnianhimo ja menestys halu vaikuttaa opiskelupaikan valintaan enemmän kun taas koulutusajan pituuden merkitys on vähentynyt.

PROFIILI VERRATTUNA LUKIOLAISIIN

- Ammatillisessa koulutuksessa olevilla **opiskelupaikan valinnassa painottuu lukiolaisia enemmän:**
 - Halu saada nopeasti hyvä ammatti ja päästä työelämään
 - Nopea työllistyminen
 - Alan kiinnostavuus
- Ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelevilla on selkeä suunnitelma työelämän suhteen. He tietävät jo varhain mihin ammattiin haluavat ja valitsevat opiskelupaikan ja opintolinjan sen mukaisesti. Toisin kuin lukiolaiset, ammatilliseen koulutukseen hakeutuneet tähtäävät työelämään nopeasti.

Opiskelupaikan valintakriteerit

9. luokkalaiset

- **9. luokkaisilla tärkeimmät opiskelupaikan valintakriteerit ovat pitkälle samat kuin lukiolaisilla eli:**
 - Alan kiinnostavuus
 - Halu päästä hyväpalkkaiseen työhön
 - Halu saada mahdollisimman korkea ja hyvä koulutus
 - Oma kunnianhimo ja menestyshalu.
- **Myös vähiten merkitykselliset kriteerit ovat samoja kuin lukiossa olevilla:**
 - Muiden mielipiteet
 - Koulutusajan pituus
 - Halu päästä nopeasti työelämään ja saada nopeasti ammatti.

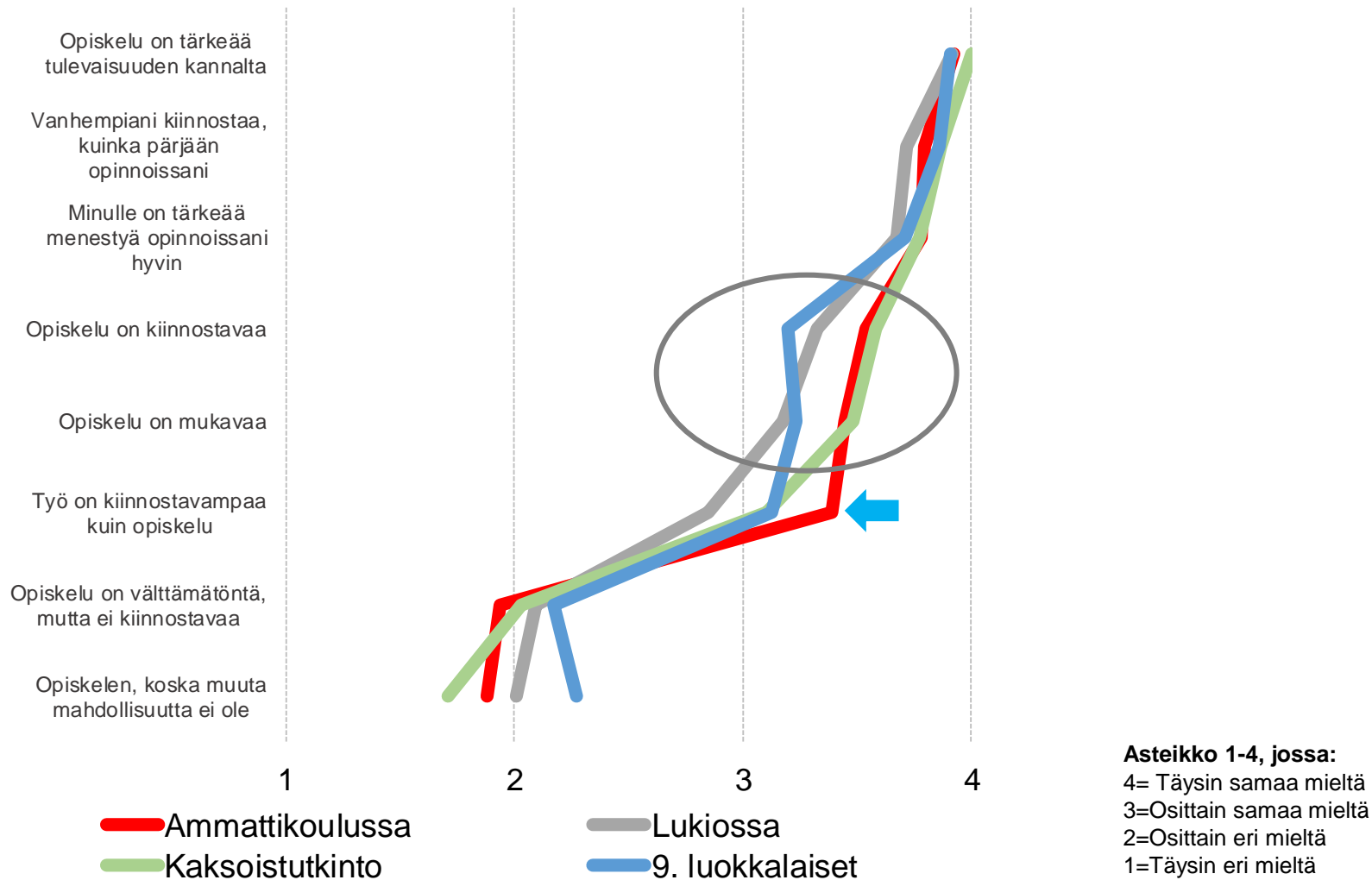
MUUTOKSET VUODESTA 2013:

- **Kysytyt valintakriteerit koetaan yhtä tärkeiksi tai tärkeämmiksi kuin vuonna 2013.** Minkään kriteerin tärkeys ei ole laskenut vuodesta 2013.
- Aiempaa tärkeämpiä valintakriteerejä ovat oma koulumenestys peruskoulussa, halu saada mahdollisimman korkea ja hyvä koulutus, oma kunnianhimo ja menestyshalu, alan kiinnostavuus, mahdollisuudet jatko-opintoihin (ammattikorkeakoulu/ korkeakoulu) sekä omon ja vanhempien mielipide.

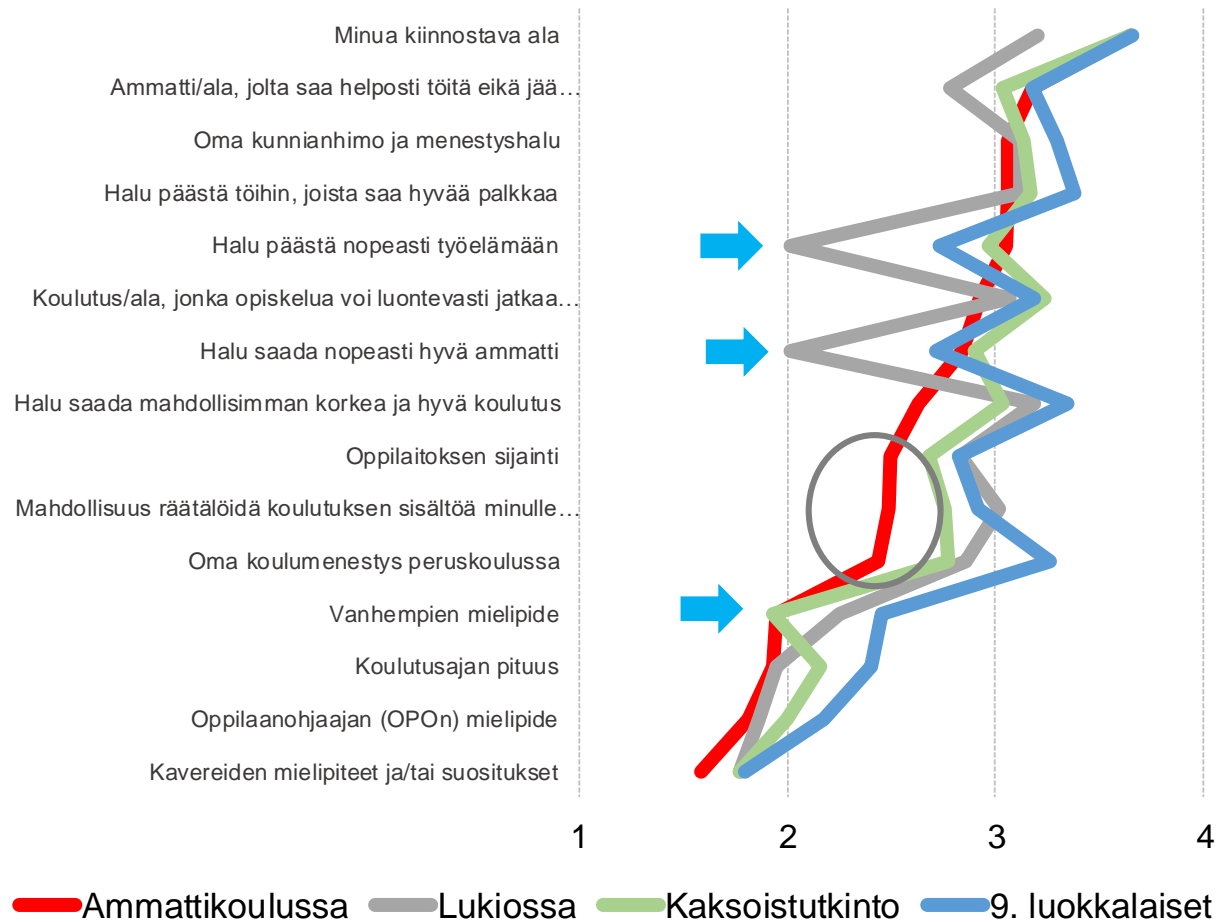
PROFIILI VERRATTUNA AMMATILLISESSA KOULUTUKSESSA OLEVIIN:

- 9. luokkalaisten profiili opiskelupaikan valintatekijöiden suhteen on **melko samanlainen kuin lukiolaisilla, mutta eroaa selvästi ammatillisessa koulutuksessa olevista.**
 - **Eniten eroa on alla listattujen valintakriteerien osalta,** joita pidetään tärkeämpinä kuin ammatillisessa koulutuksessa olevien keskuudessa.
 - Halu saada mahdollisimman korkea ja hyvä koulutus
 - Oma koulumenestys peruskoulussa
 - Mahdollisuus räätälöidä koulutuksen sisältöä itselle sopivaksi
 - Vanhempien mielipide
 - Koulutusajan pituus
- 9. luokkalaisten opiskelupaikan valintaa ohjaavat voimakkaimmin samat tekijät kuin lukiolaistenkin. Hyvä menestys peruskoulussa ohjaa lukioon ja sieltä edelleen kohti korkeamman asteen opintoja. Työelämään ei ole kiire vaan ensin hankitaan mahdollisimman korkea koulutus, minkä uskotaan auttavan työllistymisessä ja hyväpalkkaisen työn saamisessa.

Opiskeluun/koulunkäyntiin liittyvät väittämät



Opiskelupaikan valintaan vaikuttaneiden/ vaikuttavien tekijöiden tärkeys



Asteikko 1-4, jossa:
 4=Erittäin paljon
 3=Melko paljon
 2=Ei kovin paljon
 1=Ei vaikuttanut lainkaan

Ammatillisessa koulutuksessa olevien kokemukset, käsitykset sekä kehitysehdotukset koskien ammatillista koulutusta (yleisimmät kommentit avoimissa vastauksissa)

Millainen käsitys on ammatillisesta koulutuksesta omien kokemusten perusteella?

- **Hyvät kokemukset/tyytyväinen**
- Käytännönläheistä opiskelua/ammattiin opiskelua
- Vapaa/rento/helppo/mukava opiskelupaikka

Kenelle tai millaisille ihmisille ammatillinen koulutus sopii?

- **Tekeville ihmisille ja käytännön töistä pitäville**
- Kaikenlaisille ihmisille
- **Niille, joita lukeminen ei kiinnosta**
- Sellaisille, jotka tietävät mitä haluavat
- Niille, jotka haluavat nopeasti ammatin/työelämään
- Avoimille/sosiaalisille/motivoituneille/energisille ihmisille

Ammatillisessa koulutuksessa olevien kokemukset, käsitykset sekä kehitysehdotukset koskien ammatillista koulutusta (yleisimmät kommentit avoimissa vastauksissa)

Mitä kehitettävää/parannettavaa ammatillisessa koulutuksessa on?

- **Tyytyväinen/ei mitään kehitettävää**
- **Enemmän käytäntöä/työssä oppimista ja vähemmän teoriaa**
- **Opettajien aktiivisuus/ammattitaito**
- Opetussuunnitelmien kehittäminen/selkeyttäminen
- Parempi tiedottaminen asioista

Miten ammatillisesta koulutuksesta saisi nykyistä kiinnostavamman vaihtoehdon?

- **Enemmän käytännön opintoja ja työssäoppimista**
- **Ei mitään/hyvä näin**
- Paremmat tilat/välineet
- Lisää vapaavalintaisia aineita

9. luokalla olevien koulutusvalinnat peruskoulun jälkeen

(yleisimmät kommentit avoimissa vastauksissa)

Perustelut mieluisimmalle koulutusvaihtoehdolle

AMMATILLINEN KOULUTUS

- Valmistuu nopeammin/suoraan ammattiin
- Opiskelu käytännönläheisempää/haluaa tehdä käsillä töitä
- Tietää jo mille alalle/ammattiin haluaa
- Ei pääse/halua lukioon
- Amis kiinnostaa/kiinnostavia aloja

LUKIO

- **Saa lisää miettimisaikaa**
- **Antaa paremmat mahdollisuudet jatko-opintoja ajatellen**
- Yleissivistyksen vuoksi

KAKSOISTUTKINTO

- Saa ammatin ja yo-tutkinnon samalla kertaa

9. luokalla olevien käsitykset ja kehitysehdotukset koskien ammatillista koulutusta

(yleisimmät kommentit avoimissa vastauksissa)

9. luokalla / aikoo jatkaa opiskelua

Millainen käsitys tai mielikuva ammatillisesta koulutuksesta?

- Käytännönläheinen/käsillä tekemistä/vähemmän teoriaa
- EOS / ei mitään mielikuvaa
- Pääsee suoraan/nopeasti töihin/koulutetaan suoraan ammattiin
- Hyvä / ihan hyvä
- Helppoa / helpompaa kuin lukiossa
- Rentoa/rento paikka

Kenelle ammatillinen koulutus sopii?

- Niille, jotka tietävät jo, mitä alaa haluavat opiskella
- Niille, jotka haluavat oppia asioita käytännössä / ovat hyviä käsistään
- Niille, jotka eivät tykkää lukea / lukeminen ei kiinnosta
- Niille, jotka haluavat nopeasti töihin/ammatin
- Kaikille

Kvalitatiivinen tutkimus

Ammatillisessa koulutuksessa olevat, peruskoulun 9.-luokkalaiset, oppilaanohjaajat
ja työnantajat/yrityspäätäjät

Tutkimuksen tavoite ja toteuttaminen

- **Tavoite**
 - Tutkimuksella selvitettiin valituissa kohderyhmissä suhtautumista ja asenteita liittyen toisen asteen ammatilliseen koulutukseen sekä sitä, miten ammatillisen koulutuksen kiinnostavuutta voitaisiin lisätä
- **Toteuttaminen**
 - Tutkimuksen kvalitatiivinen osa toteutettiin **henkilökohtaisten syvähaastattelujen ja parihaastattelujen** avulla **pääkaupunkiseudulla**, Etelä-Karjalassa (**Lappeenranta ja Imatra**) sekä **Porissa**.
- **Kohderyhmä**
 - **Parihaastatteluihin** kutsuttiin 9. luokalla opiskelevia tyttöjä ja poikia, joille ammatillinen koulutus on ainakin periaatteessa relevantti vaihtoehto peruskoulun jälkeen sekä ammatillisissa oppilaitoksissa toista vuotta opiskelevia nuoria.
 - **Henkilökohtaisesti** haastateltiin yläasteiden opintojenohjaajia ja henkilöstöstä vastaavia työnantajia/yrityspäittäjiä sekä 10-49 työntekijän että yli 50-250 työntekijän yrityksistä.
 - Haastatteluja tehtiin eri kohderyhmissä ja paikkakunnittain seuraavasti:

	Pk-seutu	Pori	Lappeenranta/ Imatra	YHTEENSÄ
9-luokkalaiset				
12 tyttöä/parihaastattelut	2	2	2	6
12 poikaa/parihaastattelut	2	2	2	6
Ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevat				
8 tyttöä/parihaastattelut	2	1	1	4
8 poikaa/parihaastattelut	2	1	1	4
Yläasteen opot				
Henkilökohtaiset syvähaastattelut	2	2	2	6
Työnantajat/yrityspäittäjät				
Henkilökohtaiset syvähaastattelut	2	2	2	6
YHTEENSÄ	12	10	10	32

Haastattelut tehtiin **maalis-huhtikuussa 2016**.

Yhteensä haastateltiin **52 henkilöä**.

Haastattelu kesti keskimäärin tunnin.

Valinta jatko-opiskelupaikasta on ollut useimmille haastatelluille 9.-luokkalaisille helppo. Lukio ei ole erityisen vakavasti harkittava vaihtoehto ammatilliseen koulutukseen pyrkiville eikä ammattikoulu lukioon tähtääville.

Mielikuvat ammatillisesta koulutuksesta ovat myönteisiä ja imagon arvioidaan parantuneen viime vuosina/aikoina. Silti ammatillisen koulutuksen koetaan edelleen **kärsivän ainakin jossain määrin arvostuksen puutteesta.**

Ammatillisen koulutuksen **keskeisin vahvuus ja samalla heikkous, on valmistuminen suoraan ammattiin.** Se tarjoaa lukiota selvästi nopeamman väylän päästä työelämään ja saada ammatti.

Toisaalta ammatillinen koulutus saattaa raamittaa liikaa tiettyyn ammattiin ja ”lukita vaihtoehdot” → **tietoisuus jatko-opintomahdollisuuksista tärkeää.**

Ammatillinen koulutus on entistä enemmän **käsistään taitavien päämäärätietoisten valinta.** Se sopii viime kädessä kaikille, myös ”hyville oppilaille”. **Vanhat ennakkoluulot ammatillisesta koulutuksesta murenemassa vähitellen yleinen arvostus lisääntymässä?**

9. Luokkalaisten tietämys ammatillisesta koulutuksesta ja sen tarjonnasta vaihtelee paljon – opoilla ja ammattioppilaitoksilla (esittelyt kouluilla ja vierailut oppilaitoksissa) keskeinen rooli tiedon levittämisessä.

Työnantajat tuntevat ammatillista koulutusta heikonlaisesti, lähinnä harjoittelijoiden kautta → **tarve tehostaa tiedottamista ja parantaa ”suhteen hoitoa” työnantajien suuntaan?**

Ammatillisen koulutuksen tutkintoranteiden ja tutkintojen sisältöjen tuntemisessa on selkeitä puutteita. Toisaalta, tietoa on tarvittaessa saatavilla riittävästi jos vain viitsii etsiä.

Työnantajat suhtautuvat myönteisesti ammatilliseen koulutukseen ja kokevat sen vastaavan työelämätarpeita suhteellisen hyvin. Harjoittelijoiden taso kuitenkin vaihtelee - osalla haasteita työelämä- ja elämänhallintataidoissa → **huomioitava opetuksessa jollakin tavalla?**

Yrityksillä on tärkeä rooli ammatillisen koulutuksen markkinoinnissa ja kiinnostuksen lisäämisessä. Yritykset pitää ottaa markkinointiin mukaan ja yritysten vastuulla on toisaalta huolehtia, että nuorille tarjotaan harjoittelupaikkoja.

Ammattien kiinnostavuus määräytyy pitkälti työllistymisnäkömielien, työn sisällön ja palkkatason perusteella. Myös TV-sarjat sekä kaverit/vanhemmat muokkaavat käsityksiä.

Sukupuolella ja jatko-opintosuunnitelmissa on vaikutusta ammattien kiinnostavuuteen. Ammatilliseen oppilaitokseen hakeneet/siellä jo opiskelevat pitävät kädentaitoja vaativia ammatteja kiinnostavina.

Ei-kiinnostavista ammattiteista on melko yhtenäinen käsitys; yksitoikkoiset, fyysisesti raskaat, likaiset, vain vähän koulutusta vaativat, yksin tehtävät ja heikkoa arvostusta nauttivat työt eivät houkuttele.

Tietoa ammatillisesta koulutuksesta haetaan (tarvittaessa) **monipuolisesti useita kanavia hyödyntäen.** Päätietolähteitä ovat **opot, kaverit/vanhemmat ja netti** (videoklipit). Tietoa haetaan eniten **työllistymismahdollisuuksista, työn sisällöstä ja palkkatasosta.**

Ammatillisen **koulutuksen mainonnan huomioarvo on hyvä.** Lähes kaikki ovat huomanneet mainontaa ja useimmat kokevat sen lisääntyneen viime aikoina (huom. Haastattelut tehtiin heti yhteishaun päättymisen jälkeen). Parhaiten mieleen ovat jääneet **TV-mainokset ja ulkomainonta.** **Mainosten sisältö muistetaan kuitenkin huonosti.**

Markkinointi on ammatillisten oppilaitosten vahvuus lukioihin verrattuna ja keino kilpailla opiskelijoista. Kukaan ei muista nähneensä lukioiden mainontaa.

Ammatillista koulutusta kannattaa markkinoida **monikanavaisesti**. Painotus sähköiseen puoleen (netti, SOME, ei kuitenkaan Facebook), mutta myös perinteisellä printtimainonnalla on vielä merkitystä. **”Nuoret kertomaan nuorille” toimii myös hyvin.**

Mainonnan on **perustuttava faktoihin** – ei pelkkää mielikuvamainontaa. Sisällön on oltava **laadukasta, kompaktia ja helposti luettavaa. Käytännön esimerkit** kiinnostavat. Mainonta ei saa olla liian yleispiirteistä. Kohderyhmät on mietittävä tarkkaan – **pitäisikö ammatillista koulutusta markkinoida myös nuorten vanhemmille ja 7.-8.-luokkalaisille?**

Ammatillisen koulutuksen tulevaisuus nähdään suhteellisen positiivisena. Moni uskoo vetovoiman lisääntyvän ja **mahdollisuuksia koetaan olevan enemmän kuin uhkia.**

On kyettävä kuitenkin jatkuvasti reagoimaan ja vastaamaan työelämän muutoksiin ja muuttuviin tarpeisiin (automaation lisääntyminen, kielitaidon merkitys...)

Ammatillisen koulutuksen asemaa vahvistaa koulutustarjonnan monipuolistuminen, imagon parantuminen, näkyvyyden lisääntyminen, työelämäyhteydet ja korkeasti koulutettujen työttömyyden kasvu.

Pakolaisaalto asettanee lähivuosina ammatilliselle koulutukselle haasteita – **väylä pakolaisille työllistyä?**

Ammatillisen koulutuksen tunteminen ja tietolähteet

Ammatillista koulutusta ja sen tarjontaa tunnetaan hyvin eritasoisesti - osa tuntee hyvin, osa ei juuri lainkaan.

Opot tuntevat hyvin ja tekevät tiivistä yhteistyötä ammatillisten oppilaitosten kanssa.

Työnantajat tuntevat heikonlaisesti, lähinnä harjoittelussa tai työhaastatteluissa käyneiden kautta.

Jossain kouluissa lukiota on esitelty paljon aktiivisemmin kuin ammatillista koulutusta.

TIETOLÄHTEET

- **Opot**
- **Esittelyt koululla ja vierailut oppilaitoksissa**
- **Kaverit**
- **Tapahtumat**
- **Netti**
- **Videot**

- *Yhteistyötä amiksien kanssa ja sitä kautta kontakteja amiksiin. Stadin ammattiopisto. Tutustumiskäynnit Varian kanssa. Ammattikoulujen infotilaisuudet kouluilla. (OPO)*
- *Ammattiopistoilla on erittäin hyviä videoita. Road Show oli erittäin hyvä tapa esitellä toimintaa. (OPO)*
- *Lukioita esitelty paljon aktiivisemmin. Opiskelijat tulleet itse kertomaan lukiosta --> nuorilta nuorille - markkinointi toimii hyvin. Opo on kertonut amiksesta opettajan näkökulmasta. (9. LUOKKA)*
- *Viime syksynä oli Next step-tapahtuman yhteydessä Amislandia, joka oli tosi hyvä ja sieltä sai hyvin tietoa amiksesta. (9. LUOKKA)*
- *Ei tunneta kovin hyvin. Koulussa kerrotaan lukioista paljon enemmän. Jos haluaa amikseen pitää itse etsiä tietoa. Koulu voisi infota amiksesta enemmän. Tutustumiskäynnit amiksessa olleet hyviä. (9. LUOKKA)*
- *Koululla on käyty esittelemässä ammatillista koulutusta. Lisäksi on vierailuja Sampo-oppilaitokseen. Runsaasti kavereita, jotka ovat amiksessa. (9. LUOKKA)*
- *Ammatillisista oppilaitoksista, email-mainonta, ammattijulkaisut (logistiikkayhdistyksen kuukausijulkaisut). (TYÖNANTAJA)*
- *En tunne juuri lainkaan. Tässä on runsaasti kehittämistä. (TYÖNANTAJA)*

Työnantajien kokemukset ammatillisesta koulutuksesta (työelämävastaavuus)

Työnantajilla on myönteinen suhtautuminen ammatilliseen koulutukseen.

Koulutus vastaa melko hyvin työelämän tarpeisiin.

Perusvalmiudet keskimäärin kunnossa, mutta työ opettaa viime kädessä ammattiin.

Työnhakijoiden taso vaihtelee.

Nuoren oma asenne ratkaisee (*”oikea asenne ja halu tehdä ratkaisevat todella paljon”*)

MITÄ TAITOJA TULISI KEHITTÄÄ?

- Elämänhallinta- ja työelämätaidot
- Työelämän pelisääntöjen tunteminen
- Kielitaito
- Asiakaspalveluosaaminen
- Myyntitaito
- Oma-aloitteisuus

- Hyvä arvostus työnantajien keskuudessa. Viime kädessä kuitenkin henkilökysymys eli jos hyvä tyyppi niin saa myös arvostusta osakseen
- Yleissivistävää puolta pitäisi lisätä. Elämänhallintataitoja. Pelkkä tekninen taito ei riitä. Pitää myös ymmärtää miten maailma toimii. Kielten opetusta lisää.
- On tärkeää, että tajutaan työelämän tietyt pelisäännöt, kuten työhön tuleminen ajallaan jne. Näissäkin on runsaasti vaihtelua.
- Oma-aloitteisuutta ja reippautta tulisi olla enemmän, tosin ne ovat usein henkilökohtaisia ominaisuuksia. Pitää uskaltaa esim. pyytää apua muilta.
- Myyntitaitoja tarvitaan aina. Pitää olla rohkeutta suositteluun ja lisämyyntiin. Tulee ymmärtää peruslähtökohdat työelämässä, kuten työajat, loma-ajat, luotettavuus jne.
- Asiakaspalvelu on sellainen. Tällä hetkellä 40 % mekaanikoista palvelee suoraan asiakasta ja tämä tulee olemaan tulevaisuutta entistä enemmän. Tähän tarvitaan valmiuksia ja koulutusta.
- Osalla puutteellinen motivaatio. Osalla puutteita hahmottaa alan yleiset periaatteet/perustaidot/lainalaisuudet. Kielitaitoon pitäisi jatkossa ehkä panostaa, koska ulkomaalaistaustaisten työntekijöiden osuus kasvaa koko ajan.

Millä perusteella ammattien/alan kiinnostavuutta arvioidaan?

Työllistymisnäkymät, työn sisältö/kiinnostavuus ja palkka tärkeimmät kriteerit.

TV-ohjelmilla ja -sarjoilla suuri merkitys.

Myös kavereiden ja vanhempien mielipiteillä on vaikutusta.

Alan esilläolo julkisuudessa.

Työn sisältö/kiinnostavuus/monipuolisuus → luovaa, pääsee tekemään käsillä, saa olla ihmisten kanssa tekemisissä, monipuolisuus (ei liian yksitoikkoista).

Yleinen arvostus, työllistymisnäkymät

Omien vanhempien ja kaverien mielipiteet

Halu saada valtaa, mahdollisuus vaikuttaa työhön.

Työilmapiiri

Kokonaisuus eli palkka ja työllistymismahdollisuudet, onko alalla tulevaisuutta.

Alan esillä olo ja markkinointi ovat ratkaisevia.

Työajat, työn raskaus.

Minkälaisista ammatillisen koulutuksen markkinoinnin pitäisi olla? **KANAVAT**

**FEEL
BACK**

Markkinointi monikanavaisesti, sähköisiä kanavia painottaen, printtimainontaa unohtamatta. Nuoret kertomaan nuorille.

SOME (Instagram), Facebook ei hyvä, koska nuoret eivät käytä.

Nuoret kertomaan nuorille

Netti (esim. iltasanomat.fi, oppilaitosten nettisivut)

Koulun kautta (esittelyt kouluissa ja tutustumiskäynnit)

Printtimainonta (esim. Metro-lehti)

Radiomainokset

Esittelyvideot/videoklipit

Avoimet ovet

TV-mainonta

- *Netti, radio, Facebook, bussipysäkit, ei printtisanomalehti. (AMMATTIKOULU, 2. VUOSI)*
- *Nuoret kertomaan nuorille. Esittelyvideot. Avoimet ovet. (AMMATTIKOULU, 2. VUOSI)*
- *Niiden sähköisten kanavien kautta, joissa nuoret ovat. Sanomalehdet, mutta niitä nuoret eivät lue kovin paljoa. Radiomainonta. (9. LUOKKA)*
- *Kouluun voisi tulla esittelemään amista, jo ennen ysiluokkaa. Amiksesta voisi kertoa jopa jo alakoulussa tai seiskalla. (9. LUOKKA)*
- *Ehkä postin kautta kotiin joku lehti (printtimainonta). Netin kautta. Metro-lehti ehkä hyvä, koska bussissa on aikaa lukea, koska ei jaksa koko ajan katsoa kännykkää. Tietyt nettisivut ovat myös hyviä kanavia (esim. Iltasanomat.fi). TV on huono kanava, koska nuoret eivät katso televisiota. (9. LUOKKA)*
- *Some, koulun kautta, Instagram. Opiskelijat itse kertomaan kouluihin omista kokemuksistaan. (9. LUOKKA)*
- *Tarinoita videoklippien muodossa. (OPO)*
- *Tutustumiset amikseen, amisten pitäisi jalkautua myös peruskoulun puolelle. Niihin opiskelupaikkoihin haetaan, joita markkinoidaan hyvin. (OPO)*
- *Sähköisesti eri kanavien kautta, se ajaa lehdistä ohi mennen tullen, nuoret eivät lue lehtiä. (TYÖNANTAJA)*

Minkälaisista ammatillisen koulutuksen markkinoinnin pitäisi olla? SISÄLTÖ

Asia-/faktapohjaista, rehellistä – ei pelkkää mielikuvamainontaa.

Laadukasta

Lyhyttä ja kompaktia, referoitua

Helposti luettavaa, asiat helposti löydettävissä

Monipuolista

Käytännön esimerkkejä

Ammattien ja tutkintojen esittelyä

Työllistymismahdollisuuksista kertominen

Henkilökohtaista ja oikein kohdistettua, ei liian yleispiirteistä

Houkuttelevaa, otsikon herätettävä kiinnostus

Kohderyhmät mietittävä → myös vanhemmille?

Huumoriakin saa olla mukana

- Pitää olla käytännön esimerkkejä ja mainosten pitää olla tarpeeksi houkuttelevia.
- Kerrottaisiin faktoja ja silloin mielikuvat amiksesta pohjautuisivat faktoihin eikä harhaluuloihin.
- Monipuolisesti asioista kertova mainonta. Rehellisyys
- Pitäisi vedota järkeen enemmän kuin tunteisiin. Pitää esittää järkisyyt mennä amikseen. Faktoihin vetoaminen. Vanhemmat mukaan viestintäketjuun.
- Käytännön esimerkit ovat hyviä. Kohderyhmän pitää olla muutkin kuin peruskoulussa olevat.
- Markkinointi ei saisi olla liian yleispiirteistä. Pitäisi olla kohdistetumpaa ja jollakin tavalla alaan liittyvää. Viestin otsikko on hyvin tärkeä. Jos liippaa tarpeeksi läheltä, viesti klikataan ja silmäillään läpi.
- Pitäisi olla eri aloille omia mainoksia erikseen.
- Pitäisi kertoa hyvin ja selkeästi koulutuksesta ja sen sisällöstä ja laajuudesta. Myös eri ammattien esittelyä ja mahdollisuuksia.
- Sellaista, jossa tuodaan esille ammatillisen koulutuksen mahdollisuudet ja kannustetaan hakeutumaan sinne korostamalla sen positiivisia puolia.
- Perustutkinnot ja niiden sisällöt videoina, kuvina ja kaavioina. Esim. iPad -sovellus, joka kokoaa tarjonnan iat on kerrottu lyhyesti ja ytimekkäästi. (OPO)

Kvantitatiivinen tutkimus

Työnantajat/yrityspäätäjät

TOTEUTTAJA	Feelback Group Opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta maaliskuussa 2016. Tutkimus on seurantatutkimus vuosina 2006, 2010 ja 2013 tehdyille vastaaville tutkimuksille
TAVOITE	Selvittää suomalaisten yritysten henkilöstöasioista päättävien henkilöiden mielipiteitä ammatillisesta koulutuksesta Suomessa
TUTKIMUSMENETELMÄ	Puhelininformoitu web-kysely , jossa yritysten henkilöstöasioista päättävälle tai päätöksentekoon osallistuville ensin soitettiin puhelimitse ja pyydettiin lupaa lähettää heille sähköpostilla linkki web-lomakkeelle.
KOHDERYHMÄPOIMINTA	Poiminta tutkimukseen hankittiin valtakunnallisesta yritysrekisteristä ja otos kiintiöitiin yritysten kokoluokan mukaan . Kiintiöintikriteerinä käytettiin sitä, mikä on eri kokoluokan yritysten suhteellinen osuus työllistämisestä valtakunnallisesti
TIEDONKERUUN AJANKOHTA	Puhelininformoinnit suoritettiin 2. - 9.3.2016 ja web-tiedonkeruu 3. - 17.3.2016 .
VASTAUSMÄÄRÄ	Puhelinrekrytointeja tehtiin ja web-kyselyyn kutsuja lähetettiin yhteensä 202, joista lopulta kyselyyn vastasi 101 henkilöä .

- Työnantajilla on **myönteinen suhtautuminen** ammatilliseen koulutukseen, mutta **suurin osa kokee, että ammatillinen koulutus on aliarvostettua ja kärsii ainakin jossain määrin mielikuvaongelmasta**. Koulutuksen laatuun ollaan suhteellisen tyytyväisiä, tosin **arvioissa on jonkin verran hajontaa** - 22% pitää laatua enintään kohtalaisena.
- Suhtautuminen ammatilliseen koulutukseen on myönteisintä yli 50 työntekijän yrityksissä ja alemman koulutuksen saaneiden keskuudessa.
- Koulutuksen vahvuuksina pidetään etenkin **käytännönläheisyyttä ja valmistumista suoraan ammattiin**. Heikkouksina pidetään mm. **liian vähäistä käytännön harjoittelua** sekä opiskelijoiden **motivaatio-ongelmia**.
- **Suurimpana haasteena tulevaisuudessa** (imagon parantamisen lisäksi) **on kyetä vastaamaan ja reagoimaan työelämän muutoksiin ja tarpeisiin**. Motivoituneiden ja hyvien opiskelijoiden löytäminen saattaa myös muodostua ongelmaksi.
- **Ammatillisen koulutuksen tarjonta ei vastaa parhaalla mahdollisella tavalla työmarkkinoiden kysyntään**. Vain neljäsosa kokee vastaavuuden hyväksi, 60% vain tyydyttäväksi. Mitä nuorempi vastaaja sitä paremmaksi työelämävastaavuus arvioidaan.
- **Työllistymisnäkymät ovat hyvät**, sillä 80% aikoo rekrytoida tämän ja ensi vuoden aikana ammatillisen koulutuksen suorittaneita henkilöitä. Yhtä moni (n. 80%) arvioi Suomessa olevan lähivuosina pulaa käden taitajista.

Muutokset vuodesta 2013 ja pitemmän aikavälin tarkastelua

- **Työnantajien suhtautuminen ammatilliseen koulutukseen on entistä myönteisempi.** Erittäin myönteisesti suhtautuvien osuus on noussut viimeisen kolmen vuoden aikana 47%:sta 56%.iin.
- Työmarkkinoilla arvioidaan lähivuosinakin olevan pulaa kädentaitajista, mutta **ei kuitenkaan yhtä vahvasti kuin vielä vuonna 2010 (92%→82%).**
- Ammatillisen koulutustarpeen arvioi lisääntyvän 56%, mikä on samaa tasoa kuin vuonna 2013, mutta vähemmän kuin vuonna 2010 (69%).
- **Aliarvostettuna ammatillista koulutusta pitävien osuus on noussut ja ”palautunut” samalla tasolle mitä se oli vuosina 2006 ja 2010 (n. 80% pitää aliarvostettuna).**
- **Ammatillisen koulutuksen laatua kriittisesti arvioivien (taso enintään kohtainen) osuus on lievässä kasvussa (17%→23%). Toisaalta koulutuksen laatua kaikkein myönteisimmin arvioivien osuus on samaan aikaan noussut (24%→34%).**